

ת"פ 54026/09/12 - מדינת ישראל - רשות המיסים, מע"מ ת"א 2 נגד שמעון אדרי, משה מיסטריאל, א.ש.ד.ס יציקות בט-קל ואיטום בע"מ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 54026-09-12 מדינת ישראל נ' אדרי ואח'
בפני כבוד השופט ד"ר שאול אבינור

המאשימה
מדינת ישראל - רשות המיסים
מע"מ ת"א 2
ע"י ב"כ עו"ד מיכאל פינקלשטיין

נגד
הנאשמים
1. שמעון אדרי
ע"י ב"כ עו"ד אברהם שהבז
2. משה מיסטריאל
ע"י ב"כ עו"ד עדי ברקאי
3. א.ש.ד.ס יציקות בט-קל ואיטום בע"מ

גזר דין

א. כללי:

1. שלושת הנאשמים הורשעו לפניי, לאחר שמיעת הראיות, בסדרת עבירות לפי הוראות חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן - חוק מע"מ), אשר בוצעו בתקופה שבין חודש נובמבר 2005 לבין חודש אפריל 2007 (להלן - התקופה הרלוואנטית לכתב האישום).
2. עובדות הפרשה הינן מורכבות. הן נקבעו בהרחבה בהכרעת הדין ואין צורך לחזור על הדברים כאן. בתמצית שבתמצית - ולצורכי גזר הדין בלבד - יתוארו להלן הרקע העובדתי לפרשה והקביעות העיקריות בהכרעת הדין.

(1) הרקע העובדתי:

- (א) אשתו של נאשם 1 ואשתו של נאשם 2 היו חברות טובות, עוד מימי ילדותן. לאחר ששתיהן נישאו והקימו משפחות, התקיימו בין משפחותיהן יחסי חברות וקרבה, במשך שנים ארוכות. עובר לתקופה הרלוואנטית לכתב האישום עבד נאשם 1 כעצמאי בתחום האיטום. נאשם 2, לעומת זאת, עבד במשך שנים ארוכות כשכיר, כחשמלאי רכב במוסך. בעיני נאשם 2 ואשתו, רמת החיים של נאשם 1 ואשתו היתה גבוהה במידה ניכרת משלהם, ואף הם רצו ליהנות מרמת חיים דומה.
- (ב) על רקע זה קיבל נאשם 2 בשמחה את הצעת נאשם 1 לצאת לחיים כלכליים עצמאיים ולהצטרף אליו לעסק. באותה העת - וכן בכל בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום - היה נאשם 1 מצוי בהליכי פשיטת רגל, שבגינם לא היה רשאי, בין השאר, להקים חברה. נאשם 2 ידע על כך ואף הסכים כי, בשל הליכי פשיטת רגל אלה, העסק המשותף ינוהל במסגרת חברה בע"מ אשר תוקם ותירשם באופן בלעדי על שמו של נאשם 2, וזאת עד שנאשם 1 יקבל הפטור.

ההסכמות בין נאשמים 1 ו-2 עוגנו בחוזה בכתב (להלן - הסכם השותפות).

(ג) כך הוקמה נאשמת 3, חברה פרטית בעירבון מוגבל, ששמה הינו צירוף ראשי תיבות שמות ילדיהם של נאשמים 1 ו-2 (דהיינו: א.ש.ד.ס; להלן גם - החברה). החברה נרשמה בבעלות ובניהול בלעדיים של נאשם 2, וכנגזרת מכך גם חשבונות הבנק שלה נרשמו על שמו של נאשם 2 ואף הדיווחים לרשות המיסים נעשו בשמו. להבדיל, לנאשם 1 לא נקבע כל תפקיד פורמאלי בחברה.

(ד) באשר לפעילות החברה יש לציין את הממצאים הבאים מהכרעת הדין:

ראשית, פעילותה המעשית של החברה, בתקופה בה היא פעלה, היתה רובה ככולה בביצוע עבודות איטום בעבור חברת דן ליר הנדסה בע"מ (להלן - דן ליר); לקוחה שעמה עבד נאשם 1 במסגרת עסקו הקודם, לפני הקמת החברה, ושהוא זה שעמד בקשר עמה גם מטעם החברה. הגם שלנאשם 1 לא נקבע, כאמור, תפקיד פורמאלי בחברה, הוא היה בעל-הבית-בפועל שלה ונאשם 2 פעל על פי הוראותיו.

שנית, בהתאם להסכם השותפות שילם נאשם 2 לנאשם 1 סך של 100,000 ₪ בעבור הכניסה לעסק. עם זאת, בהמשך הדברים, כאשר החברה נקלעה למצוקה כספית בקיץ שנת 2006, אמר נאשם 1 לנאשם 2 שיש צורך בהזרמת סך נוסף של 200,000 ₪ על מנת לשרוד במשך תקופה קצרה עד שיתקבלו פרויקטים גדולים. נאשם 2 העביר אפוא לנאשם 1 סך נוסף של 200,000 ₪, שאותו השיג נאשם 2 ממשכון דירה שהיתה בבעלותו ובבעלות אשתו.

שלישית, ביום 13.10.06 נכווה נאשם 2, במהלך עבודה באתר של החברה ונדרש לטיפול רפואי בבית חולים. בסמוך לאחר מועד זה ניתק נאשם 2 את עצמו מפעילות החברה ולא פעל עוד במסגרתה. לאחר שהחלים מפציעתו שב נאשם 2, בחודש פברואר 2007, לעבוד כשכיר במוסך.

(2) כתב האישום והעבירות בהן הורשעו הנאשמים:

3. בכתב האישום הואשמו הנאשמים בשני אישומים. באישומים אלה הורשעו הנאשמים, בהכרעת הדין, כלהלן:

באישום הראשון - הנאשמים הורשעו בניכוי חשבוניות פיקטיביות. מדובר ב-27 חשבוניות מס פיקטיביות, של שלוש חברות שונות: אור-אל, א.ס.א.ק ואור-כידע (ר' בהכרעת הדין, בפסקה 3). הסכום הכולל של החשבוניות האמורות עלה כדי 1,385,285 ₪, כאשר מס התשומות הגלום בהן היה בסכום כולל של 223,590 ₪. הנאשמים ניכו את החשבוניות האמורות בתקופה שבין חודש נובמבר 2005 לבין חודש אוקטובר 2006.

בגין האישום הראשון הורשעו הנאשמים אפוא בעבירה של ניכוי מס תשומות בלי שיש לגביו מסמך כאמור בסעיף 38 לחוק, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום המס - לפי הוראות סעיף 117(ב)(5) לחוק מע"מ (7 עבירות); ובעבירה של הכנה, ניהול או הרשאה לאחר להכין או לנהל פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות אחרות כוזבות, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס - לפי הוראות סעיף 117(ב)(6) לחוק מע"מ.

באישום השני - הנאשמים הורשעו באי דיווח עסקאות שעשתה החברה עם דן ליר, וכתולדה מכך אי

דיווח על הכנסות החברה מעסקאות אלה ואי תשלום המע"מ שנתקבל בגינן. מדובר ב-63 חשבוניות החברה שהוצאו לדן ליר בגין עסקאות שנערכו בתקופה שבין חודש נובמבר 2006 לבין חודש אפריל 2007. הסכום הכולל של החשבוניות האמורות עלה כדי סך של 649,894 ₪. הנאשמים לא דיווחו על העסקאות והחשבוניות ולא שילמו את המע"מ הנובע מהן, בסכום כולל של 100,734 ₪.

בגין האישום השני הורשעו הנאשמים אפוא בעבירה של הכנה, ניהול או הרשאה לאחר להכין או לנהל פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות אחרות כוזבות, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס - לפי הוראות סעיף 117(ב)(6) לחוק מע"מ; בעבירה של מסירת ידיעה כוזבת או דו"ח או מסמך אחר הכוללים ידיעה כאמור, במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס - לפי הוראות סעיף 117(ב)(1) לחוק מע"מ (4 עבירות); ובעבירה של אי הגשה במועד של דו"ח שיש להגישו - לפי הוראות סעיף 117(א)(6) לחוק מע"מ.

(3) הקביעות בהכרעת הדין בעניין גרסאות נאשמים 1 ו-2 והיחסים ביניהם:

4. גרסאותיהם של שני הנאשמים הנ"ל נדחו בהכרעת הדין. יחד עם זאת, בעוד שלגבי נאשם 1 נקבע כי גרסתו לקתה במישורים כה רבים עד שניתן לדמותה למעין אדמה טובענית (ר' בהכרעת הדין, בפסקה 105), בעניינו של נאשם 2 נקבע כי עדותו עשתה רושם חיובי, ניכרו בה סממני אמת במישורים שונים וככלל יש לקבלה (שם, בפסקה 111 ואילך).

בסיכום ההכרעה בסוגיית המהימנות נקבע אפוא כלהלן:

...בעוד שנאשם 2 - שכלל יש לקבל את עדותו - הרחיק עצמו ממעשי נאשם 1 ומידיעה או חשדות לגביהם, ובכך לא דייק, הרי שנאשם 1 סיפר בעדותו סיפורים שהמרחק בינם לבין העובדות כהווייתן רב עד מאוד. אכן, טענתו של נאשם 1 בבית המשפט - שלפיה הוא היה רק "שכיר" או "גורם מקצועי" בחברה, חסר כל "סמכות ניהולית" - היא טענה כה משוללת יסוד וכה רחוקה מהאמת הצרופה, עד שבעצם העלאתה בעדות באזהרה בבית משפט יש יותר מקורטוב של עזות מצח (שם, בפסקה 125).

5. באשר למעמדם של נאשמים 1 ו-2 בחברה, נקבע בהכרעת הדין כי שניהם היו בגדר "מנהלים פעילים" בה לצורך הוראות חוק מע"מ. לגבי נאשם 1 נקבע, כי הוא היה המנהל בהא הידיעה, דהיינו המוציא והמביא בענייני החברה (ר' בהכרעת הדין, בפסקה 127). לגבי נאשם 2 נקבע, כי הוא היה מנהל פעיל בחברה הן מכוח רישומו כמנהל והן מכוח שותפותו המתמשכת עם נאשם 1 (שם, בפסקה 134 ואילך).

6. באשר לאחריותו של נאשם 2 לעבירות מושא כתב האישום נקבע בהכרעת הדין כי אין בעניינו תחולה לסייג הקבוע בהוראות סעיף 119 סיפא לחוק מע"מ בקשר לאחריותו של מנהל פעיל. נאשם 2 היה מודע היטב להליכי פשיטת הרגל בהם היה נתון נאשם 1, כאשר כל המהלך של הקמת החברה על שמו של נאשם 2 בלבד נועד לעקוף את המגבלות החוקיות על נאשם 1 עקב הליכים אלה וליתן מסגרת חוקית לפעילותו. יתר על כן, נאשם 2 המשיך להעניק לנאשם 1 מסגרת חוקית זו גם כאשר הסתבר לו שהפטר, שנאשם 1 היה אמור לקבל לטענתו תוך ימים, בושש לבוא במשך שבועות וחודשים ארוכים, ואף לאחר שנאשם 2 ניתק עצמו מפעילות החברה לאחר שנכווה.

7. לפיכך נקבע:

...בנסיבות אלה, בעצם ההסתמכות העיוורת על נאשם 1 - כפי מילותיו של נאשם 2 עצמו - היה משום הימנעות מלברר את העובדות כהווייתן, כאמור בהוראות סעיף 20(ג)(1) סיפא לחוק העונשין.

המסקנה המתבקשת הינה, אפוא, שבפרשה דנא גילה נאשם 2 חוסר אכפתיות למעשי מרמה של נאשם 1 כלפי צדדים שלישיים, לרבות נושיו של נאשם 1 או רשות המיסים. להוותו של נאשם 2, בסופו של דבר נאשם 1 רימה גם אותו - למצער בכך שעשה בחברה מעשים שונים בלא ידיעתו וממילא בלא הסכמתו - אך אין בכך כדי לפטור את נאשם 2 מאחריותו לעבירות שנעברו במסגרת החברה על ידי נאשם 1 (ר' בהכרעת הדין, בפסקאות 182-183).

8. עוד יש לציין, כי טענות ההגנה למחדלי חקירה ולשיהוי נדחו בעיקרן, ונקבע כי אין בהן כדי להצדיק את זיכוי הנאשמים או מי מהם (ר' בהכרעת הדין, בפסקה 195 ואילך). יחד עם זאת, נתקבלה טענת ב"כ נאשם 2 למחדל חקירה בכך שתלונותיו של נאשם 2 אודות זיוף חתימותיו - הן על ההודעה על סגירת פעילות החברה והן על חלק לא מבוטל מהשיקים שהוצגו בפניו במהלך חקירותיו - לא נחקרו. בהכרעת הדין נקבע כי מדובר אמנם במחדל חקירה חמור, וחוקרי מע"מ אף נדרשו להסיק את המסקנות המתבקשות ממנו על מנת למנוע את הישנותו בעתיד, אך כיוון שהגנתו של נאשם 2 לא נפגעה בעטיו של מחדל זה לא ניתנה לו משמעות במישור האחריות.

באשר לטענת השיהוי נקבע בהכרעת הדין, כי אמנם ראוי היה שהטיפול בהגשת כתב האישום היה מהיר מכפי שהיה בפועל. יחד עם זאת, לא מדובר בשיהוי קיצוני העשוי להצדיק את זיכוי הנאשמים או מי מהם.

ב. הראיות לקביעת העונש ועיקר טיעוני ב"כ הצדדים:

(1) הראיות מטעם המאשימה ועיקר טיעוני בא-כוחה:

9. הראיות לקביעת העונש הגיש ב"כ המאשימה את גיליון הרשעותיו הקודמות של נאשם 1 (הוגש וסומן ע/1). כעולה מגיליון זה, לנאשם 1 הרשעה קודמת אחת, משנת 2013, בגין עבירות של הפרת הוראה חוקית, לפי הוראות סעיף 287(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), ושימוש בדרכון של אחר, לפי הוראות סעיף 8(א)(3) לחוק הדרכונים, תשי"ב-1952.

יש לציין, כי הרשעה זו עניינה בפרשת הימלטותו של נאשם 1 לחו"ל, זמן קצר לאחר ששוחרר בבית משפט בערובה ובתנאים בגין החקירה בפרשה דנא. פרטי המעשה הועלו גם בעדותו של נאשם 1 לפניי (ר' בהכרעת הדין, בפסקאות 11 וכן 40 ואילך).

10. ב"כ המאשימה עמד בטיעונו על פרטי האירועים, כפי שנקבעו בהכרעת הדין, והדגיש את חומרתן הרבה של העבירות הכרוכות בשימוש בחשבונות פיקטיביות. מדובר בעבירות הקלות לביצוע וקשות לחשיפה, אשר גורמות נזק עצום לאוצר המדינה ולציבור משלמי המיסים. בהקשר זה הפנה ב"כ המאשימה לחומרה בה מתייחסת הפסיקה לעבירות אלה ולעונשים המחמירים הנגזרים בגין ביצוען.

11. ב"כ המאשימה הפנה במיוחד לקביעות הכרעת הדין בעניינו של נאשם 1, אשר לא זו בלבד שלא נטל אחריות על מעשיו אלא אף ניסה לגלגל את אחריותו לאחרים, לרבות נאשם 2, וזאת תוך העלאת

גרסאות שונות, מתחלפות ובלתי מהימנות. נאשם 1 אף ניסה להימלט מן הארץ, בניגוד להוראה שיפוטית.

יחד עם זאת, ב"כ המאשימה אישר בהגנותו כי עניינו של נאשם 2 הוא שונה מעניינו של נאשם 1, ויש ליתן לכך משקל בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט. באשר לנאשם 2 הוסיף ב"כ המאשימה והפנה לקביעות הכרעת הדין בעניין האישום השני, כאשר באותה תקופה לנאשם 2 כבר היתה ידיעה ברורה על טיב מעשיו של נאשם 1 אך בכל זאת אפשר לנאשם 1 להמשיך לנצל אותו לצורך ביצוע עבירות.

עוד הדגיש ב"כ המאשימה את משך זמן ביצוע העבירות ואת תחומן: מדובר בעבירות שבוצעו על פני תקופה של כשנה וחצי, באמצעות חשבוניות של שלוש חברות שונות. לא זו אף זו, המחדל טרם הוסר עד עצם היום הזה.

12. באשר למתחם העונש ההולם עתר ב"כ המאשימה, תחילה, לקביעה כי עסקינן בארבעה "אירועים"; כמשמעות המונח "אירוע" בהוראות סעיף 40ג לחוק העונשין. לשיטת ב"כ המאשימה, האישום הראשון עוסק בשלושה אירועים נפרדים, שכן מדובר בחשבוניות פיקטיביות של שלוש חברות שונות, אשר הוצאו בתקופות שונות.

בנסיבות אלה, ובהתחשב בסכומיהן של החשבוניות, עתר ב"כ המאשימה לקביעת מתחמי עונש הולמים כלהלן: באשר לחשבוניות אור-אל - למתחם שבין 6 חודשי מאסר בפועל לבין 9 חודשי מאסר בפועל; באשר לחשבוניות א.ס.א.ק ואור-כידע - למתחם שבין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 18 חודשי מאסר בפועל (בגין החשבוניות של כל אחת מחברות אלה). גם לגבי האישום השני עתר ב"כ המאשימה למתחם שבין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 18 חודשי מאסר בפועל.

עוד עתר ב"כ המאשימה להשתת קנסות כספיים, נוכח טיבן הכלכלי של העבירות, ובאופן ספציפי לקנסות בסכום שבין 30,000 ₪ לבין 50,000 ₪ לכל העבירות יחדיו, סכום העולה כדי 10% מסכום המס שלא שולם.

13. באשר לגזירת עונשם של הנאשמים בתוך מתחמי העונש ההולמים עתר ב"כ המאשימה להחמיר עם נאשם 1 ולגזור את דינו ברף העליון של המתחמים, ואילו את עניינו של נאשם 2 הותר לשיקול דעת בית המשפט.

(2) הראיות מטעם נאשם 1 ועיקר טיעוני בא-כוחו:

14. מטעם נאשם 1 העידו ארבעה עדי אופי (ר' בפרוטוקול, עמ' 322-325), כלהלן:

מר יוסף דיין - העיד כי הוא מכיר את נאשם 1 מספר שנים כמתפלל בבית הכנסת. מר דיין תיאר את נאשם 1 כאדם נעים הליכות, הנחלץ לסייע לזולת ככל יכולתו וללא כל תמורה. לדבריו, נאשם 1 אף עזר לחלץ את בית הכנסת בתקופת משבר, תוך שניהל ביעילות ובשקיפות את תקציב בית הכנסת.

ד"ר משה שאשא - העיד וסיפר כי כרופא משטרתי בגמלאות הוא עוסק בטיפול ובשיקום נפגעי סמים. לדבריו, לפני כשנה פגש בנאשם 1 בבית הכנסת. באותה תקופה היה ד"ר שאשא במצב קשה, לאחר ניתוח, ונאשם 1 עזר לו רבות. עוד סיפר ד"ר שאשא על העזרה ורוח ההתנדבות שמפגין נאשם 1 בבית הכנסת, ועתר להתחשבות בית המשפט.

מר הנרי אביטל - העיד כי הוא נכה צה"ל מגיל 19, וקרוב משפחה רחוק של נאשם 1. לדברי מר אביטל, הוא מכיר את נאשם 1 מזה 25 שנים, ובכל תקופה זו הוא נעזר בו ומסתייע בו. מר אביטל ציין עמוד 5

כי חשוב לו שנאשם 1 יישאר בקרבתו על מנת שיוכל להמשיך לעזור ולסייע לו.

גב' חנה דוידי (אחותו של נאשם 1) - העידה וסיפרה על נסיבות חייו של נאשם 1. היא תיארה כיצד גדלה, יחד עם נאשם 1, במשפחה ברוכת ילדים; כאשר מקטנות כיבד נאשם 1 את הוריו וסייע לכל בני המשפחה. לדבריה, גם אם נאשם 1 עשה טעות, הרי הוא בעל תשובה מזה כמה שנים ואופיו הינו טוב ומיטיב. בנסיבות אלה עתרה גב' דוידי לרחמי בית המשפט.

15. ב"כ נאשם 1 פתח טיעונו בציינו כי הסכום הכולל של המס שלא שולם - 320,000 ₪ לערך - אינו גבוה באופן יחסי, ולשיטתו אף ניתן היה לטיפול בדרך של כופר או למצער ענישה בדרך של מאסר שניתן לרצותו בעבודות שירות. יתר על כן, כך הדגיש, הגם שהכרעת הדין היתה קשה מאוד לנאשם 1, נאשם 1 מבקש כיום להסיר את מחצית מחדל החברה - דהיינו: סך של 160,000 ₪ - ולשם כך ביקש כי גזר הדין יינתן במועד נדחה.

יש לציין, כי הגם שניתן לנאשם 1 פרק הזמן אותו הוא ביקש לצורך הסרת (מחצית) המחדל, בסופו של דבר נאשם 1 לא נקט בדרך זו ולא שילם מאומה על חשבון חובו לקופת המדינה ולציבור. בהודעה נפרדת שהגיש ב"כ נאשם 1 בעניין זה הוא ציין כי הצהרת נאשם 1 במהלך הטיעונים לעונש, אודות כוונתו להסיר את חלקו במחדל, היתה כנה ואמתית. דא עקא, כי משהבינו מקורביו של נאשם 1 שהוא צפוי לעונש של מאסר בפועל, הם סירבו ליתן לו הלוואות לצורך הסרת המחדל, וזאת בשל החשש שנאשם 1 לא יוכל להחזיר (ר' בבקשה מס' 66).

16. ב"כ נאשם 1 הרחיב בטיעונו בתיאור נסיבות חייו הקשות של נאשם 1, החל מילדותו במשפחה ברוכת ילדים ומעוטת אמצעים, עקב כך שאביו נכווה קשות ונאלץ להפסיק לעבוד. גם כיום, נסיבות חייו של נאשם 1 קשות והוא למעשה בגדר חסר-כל: אין לו דירה או נכסים אחרים וכיום הוא משתכר שכר נמוך מעבודה כנהג. חרף זאת, עסקינן באדם נורמטיבי לחלוטין: לנאשם 1 ילדים ונכדים, הוא שירת שירות צבאי מלא בצה"ל והוא נוהג לעזור ולסייע לאחרים, כפי שהעידו עדי האופי.

17. עוד ביקש ב"כ נאשם 1 להדגיש, כי הגם שנאשם 1 יצא בזמנו לחו"ל שלא כדין, הרי שכאשר נאשם 1 הובא לדין בגין אותו מעשה הוא מיד הודה בעובדות ונטל אחריות. בית המשפט דשם אף ראה את המעשה שלא בחומרה יתירה, שכן הסתפק בהשתת ענישה צופה פני עתיד וקנס כספי מתון ביותר. יתר על כן, מאז הרשעה זו לא ביצע נאשם 1 עבירה כלשהי והוא צועד בבטחה במסלול חיים חדש ושיקומי.

18. באשר למתחם העונש ההולם עתר ב"כ נאשם 1, תחילה, לקביעה כי מדובר ב"אירוע" אחד בלבד משום שמדובר במעשים שנעשו ברצף אחד. באשר למתחם עצמו עתר ב"כ נאשם 1 לקביעת מתחם שבין חודשיים מאסר בפועל, שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות, לבין חמישה חודשי מאסר בפועל, שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות. נוכח טיעונו למתחם זה עתר ב"כ נאשם 1 להקל עם הנאשם ולהסתפק בענישה שלא תחרוג ממאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות.

(3) הראיות מטעם נאשם 2 ועיקר טיעוני בא-כוחו:

19. ב"כ נאשם 2 הגיש מספר ראיות בכתב (הוגשו וסומנו ע/2), המצביעות על הקשיים במצבו הכלכלי והרפואי-נפשי של נאשם 2. נאשם 2 פוטר לאחרונה מעבודתו ומצבו הכלכלי קשה. עקב כך סובל הנאשם גם ממצב רוח ירוד ומטופל תרופתית.

עמוד 6

20. ב"כ נאשם 2 הצטרף לטיעונו של ב"כ נאשם 1 כי לא מדובר בתיק ברף חומרה גבוה אלא להיפך, בתיק שהינו ברף חומרה בינוני-נמוך, שלמטה ממנו נוהגת המאשימה להסתפק בענישה בדרך של כופר בלבד חלף העמדה לדין פלילי. יתר על כן, לא מדובר בנאשמים שמלכתחילה בחרו בדרך עבירה אלא בנאשמים שבאמת ובתמים ביקשו להקים עסק מצליח והסתבכו בדבר עבירה רק בהמשך הדרך. זאת ועוד: לטענת ב"כ נאשם 2 ברור כי מאחורי החשבונות הפיקטיביות עומדת עבודה, כך שלמעשה עסקינן ב"חשבונות זרות" בלבד, ויש ליתן לכך משקל במישור הענישה.

21. ב"כ נאשם 2 הוסיף והדגיש את ההבדלים המהותיים שבין מרשו לבין נאשם 1, כעולה מהקביעות בהכרעת הדין; וזאת הן באשר לטיב המעשים וחלוקת העבודה בפועל בין שני הנאשמים והן באשר למהות היסוד הנפשי. לדידו, גם אם בית המשפט יחליט שמדובר בתיק שבו יש להשית עונש של מאסר בפועל ממש, עדיין ניתן וראוי להטיל על נאשם 2 עונש לריצוי בדרך של עבודות שירות בלבד. בהקשר זה הפנה ב"כ נאשם 2 לפסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב בעפ"ג (מחוזי ת"א) 42679-01-14 **פז ואח' נ' מדינת ישראל** (2014), שבו נערכה אבחנה כזו בין שני נאשמים בנסיבות דומות למדי.

22. ב"כ נאשם 2 פירט בהרחבה את נסיבותיו הקשות של נאשם 2, בעיקר במישור הכלכלי. נאשם 2 היה בעברו אדם נורמטיבי לחלוטין, נטול הרשעות מכל סוג, איש עמל שתמיד עבד לפרנסתו ולפרנסת משפחתו. והנה, בעקבות הפרשה דנא חרב עליו עולמו. הוא נותר חסר אמצעים כלכליים כלשהם ולאחרונה אף פוטר מעבודה; והכל כאשר שלוש בנותיו מתגוררות עמו וסמוכות על שולחנו.

ב"כ נאשם 2 הדגיש כי עקב דלות מצבו הכלכלי של נאשם 2 הוא יוצג במשפט באמצעות הסניגוריה הציבורית ועל כן אף אין בידו אמצעים כלשהם להסרת המחדל. יתר על כן, המשבר השפיע על בריאותו הנפשית של נאשם 2, הוא מצוי בטיפול תרופתי ויחסיו עם אשתו הצטננו עד כדי הליך של פרידה.

23. עוד הדגיש ב"כ נאשם 2 שתי נקודות העולות מקביעות הכרעת הדין והרלוואנטיות לסוגיית הענישה, כלהלן:

ראשית, הגם שנאשם 2 לא הודה בעובדות כתב האישום, בהכרעת הדין קיבל בית המשפט את עדותו כמהימנה במרבית רכיביה, לרבות הודאתו - בניגוד לאינטרס שלו-עצמו - בכך שלחברה לא היו קבלני משנה (ר' גם בהכרעת הדין, בפסקה 111).

שנית, בית המשפט קיבל את טענות נאשם 2 בדבר המחדל שבאי חקירת תלונותיו, והדבר צריך לבוא לידי ביטוי גם במסגרת גזירת עונשו של נאשם 2.

24. על רקע כל אלה עתר ב"כ נאשם 2 להקל עם מרשו ולגזור עליו עונש מקל ברכיב המאסר בפועל, כך שיוכל לרצות את העונש בדרך של עבודות שירות.

עוד עתר ב"כ נאשם 2 להקלה ברכיב הקנס, וזאת עקב מצבו הכלכלי הקשה של נאשם 2.

(4) דברם האחרון של נאשמים 1 ו-2 לעונש:

25. בדברם האחרון לעונש עתרו שני הנאשמים לרחמי בית המשפט וביקשו להקל בעונשם:

נאשם 1 - סיפר כי מילדותו עבד קשה ומעולם לא חי חיי מותרות כפי שאשתו של נאשם 2 תיארה בזמנו

בעדותה במשפט. באשר לבריחתו מהארץ שב נאשם 1 וטען כי הדבר נעשה לא על מנת להימלט משלטונות המס אלא בשל פחד מהשוק האפור. עוד טען נאשם 1 כי הוא מאוד מצטער ומתחרט, וביקש את התחשבות בית המשפט וגזירת עונש לריצוי בדרך של עבודות שירות.

נאשם 2 - הביע צער וחרטה על מעשיו. נאשם 2 ציין כי כל חייו היה איש עמל ישר דרך, המבין רק בעבודה ולא בניירת, ולכן סמך על נאשם 1 והסתמך עליו. נאשם 2 ציין עוד כי כיום הוא אדם מרוסק ואשתו מבקשת לעזוב אותו.

קביעת מתחמי העונש ההולמים:

ג.

26. בעת גזירת עונשו של נאשם על בית המשפט לקבוע, תחילה, את מתחם העונש ההולם לכל אירוע עברייני שבגיניו הורשע הנאשם, ולאחר מכן לגזור את עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם; והכל כאמור בהוראות סעיף 40ג יחד עם סעיף 40ג לחוק העונשין.

27. בכתב האישום הואשמו הנאשמים, כאמור, בשני אישומים שונים. לא זו בלבד שב"כ המאשימה ביקש לקבוע כי שני אישומים אלה הם בבחינת אירועים שונים, אלא שלגבי האישום הראשון עתר לקביעה כי הוא עוסק בשלושה אירועים שונים.

אכן, ניסוח כתב האישום אינו קובע לעניין הגדרת "אירוע", כמשמעות המונח בהוראות סעיף 40ג לחוק העונשין, שכן המונח "אירוע" מכוון לקטגוריה מהותית שאינה תלויה בדרך שבה בחר מנסח כתב האישום לנקוט. יחד עם זאת, המבחן שנקבע בפסיקה להגדרת "אירוע" הוא מבחן ה"קשר ההדוק" - מבחן שנקבע בדעת הרוב בע"פ 4910/13 ג' אבר נ' מדינת ישראל (2014) ואומץ בפסיקה מאוחרת יותר - אשר נוקט בדרך מרחיבה. על פי מבחן זה, הדין הוא עם ב"כ נאשם 1 בטענתו שעסקינן ב"אירוע" אחד בלבד. זאת, מהטעם שמדובר ברצף מעשים שנעשו במסגרת תכנית עבריינית אחת, או מהלך עברייני אחד, ועל כן אין מקום לפיצולם באופן מלאכותי למספר אירועים נפרדים-כביכול.

28. באשר למתחם העונש ההולם לאירוע אחד זה, הוראות חוק העונשין מנחות כי קביעתו תיעשה תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירות ובמידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירות. באשר לעבירות מס חזרה הפסיקה וקבעה כי מדובר בעבירות חמורות, שביצוען פוגע בערכים חברתיים חשובים, ובהם ההגנה על הקופה הציבורית שבאוצר המדינה וההגנה על שוויון הנשיאה בנטל המס. לא זו אף זו: בעבירות מס אין מדובר רק בהפרת חובה הקבועה בדין אלא גם בגזל של כספים מקופת הציבור.

29. כאשר מדובר בעבירות מס הכוללות יסוד של מרמה, מידת הפגיעה בערכים החברתיים האמורים הינה חמורה אף יותר. לפיכך הענישה בגין ביצוען צריכה לכלול, ככלל, רכיב של מאסר בפועל ממשי מאחורי סורג ובריח. בהקשר זה חזרה הפסיקה והדגישה, באופן ספציפי, את חומרתן הרבה של העבירות הכרוכות בשימוש בחשבוניות פיקטיביות; עבירות שבאמצעותן ניתן לגזול, בקלות יחסית, סכומים נכבדים מקופת הציבור.

ב"כ נאשם 2 אמנם טען כי לכאורה עסקינן בחשבוניות "זרות" ולא "פיקטיביות", אך לטענה זו אין עיגון בממצאי הכרעת הדין ועל כן אין צורך להתייחס כאן לשאלה אם ככלל יש מקום להקלה עונשית במקרים בהם מדובר בחשבוניות "זרות". יוטעם בהקשר זה, כי בפרשה דנא רק האישום הראשון עסק בחשבוניות פיקטיביות. להבדיל, באישום השני, שבו חשבוניות דן ליר אמנם לא היו פיקטיביות כלל ועיקר, האישום התייחס לאי דיווח העסקאות

שבגינן הוצאו החשבוניות וכתולדה מכך אי תשלום המע"מ שנתקבל בגינן.

30. באשר למעשים הקונקרטיים בהם הורשעו הנאשמים, בפרשה דנא מדובר בשילוב של עבירות שונות:

באישום הראשון - ניכוי 27 חשבוניות פיקטיביות, שמס התשומות הגלום בהן היה בסכום כולל של 223,590 ₪. זאת, במשך תקופה של כשנה, בין חודש נובמבר 2005 לבין חודש אוקטובר 2006.

באישום השני - אי דיווח על עסקאות שעשתה החברה עם דן ליר. אישום זה עניינו ב-63 חשבוניות החברה שהוצאו לדן ליר, שהסכום המע"מ (הכולל) בהן הוא בסך של 100,734 ₪. זאת, במשך תקופה של כחצי שנה נוספת, בין חודש נובמבר 2006 לבין חודש אפריל 2007.

בסך הכל - ניכוי או אי העברת מע"מ בסכום כולל של 324,324 ₪, במשך תקופה של כשנה וחצי.

31. לעניין מדיניות הענישה הנהוגה בכגון דא ראוי לאזכר את רע"פ 6787/13 **חבוס נ' מדינת ישראל** (2014). מדובר במקרה הדומה לעניינו הן בהיבט של סכום המס והן בהיבט של תקופת הביצוע, אף שלא נכללו בו עבירות גם לפי הוראות סעיף 117(ב)(1) לחוק מע"מ. באותו מקרה גזר בית משפט השלום על הנאשם עונש של 14 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה וקנס כספי בסך של 35,000 ₪. הענישה אושרה בערכאות הערעור.

עוד יש לאזכר את עפ"ג (מחוזי מרכז) 30668-04-11 **חסון נ' מדינת ישראל** (2011). באותו מקרה אמנם דובר בניכוי מע"מ בסכום גבוה יותר מבעניינו - של 535,580 ₪ - אך בנאשם שהודה ולא ניהל משפט. בית משפט השלום גזר על הנאשם עונש של 30 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה וקנס כספי בסך של 50,000 ₪. בית המשפט המחוזי, על רקע סקירת פסיקה רלוואנטית, העמיד את רכיב הענישה של מאסר בפועל על 24 חודשים.

32. לבסוף יש לציין, לעניין קביעת מתחם העונש ההולם, כי הגם שבעניינם של שני הנאשמים (1 ו-2) מדובר באותן עבירות, בכל זאת יש לקבוע בעניינם מתחמי עונש הולמים נפרדים נוכח הקביעות הברורות בהכרעת הדין בדבר חלקיהם השונים בביצוע העבירות, כמו גם הדומיננטיות המובהקת של נאשם 1 לכל אורך הפרשה.

בהקשר זה יש להטעים, כי על פי הוראות סעיף 40ט(א) לחוק העונשין, בקביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט להתחשב, בין השאר, ב"חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה"; כאמור בהוראות סעיף-קטן (2) לסעיף הנ"ל. פשיטא, אפוא, כי נוכח הקביעות העובדתיות בהכרעת הדין, מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם 1 צריך להיות חמור במידה ניכרת ממתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם 2.

33. על רקע כל אלה אני קובע כי מתחם העונש ההולם במקרה דנא, ברכיב המאסר בפועל, יהיה:

בעניינו של **נאשם 1** - בין 10 חודשי מאסר בפועל לבין 20 חודשי מאסר בפועל.

בעניינו של **נאשם 2** - בין מספר חודשי מאסר בפועל, שניתן לרצותם בדרך של עבודות שירות, לבין 12 חודשי מאסר בפועל.

34. כיוון שמדובר בעבירות כלכליות-פיסקליות מובהקות, אני קובע כי מתחם העונש ההולם - בעניין שני הנאשמים (1 ו-2) - כולל גם קנס כספי. יחד עם זאת, לעניין קביעת מתחם עונש הקנס ההולם יש

להתחשב גם במצבו הכלכלי של הנאשם - כאמור בהוראות סעיף 40 לחוק העונשין - שהרי ענישה כלכלית אינה תחליף להליכי גביה ובוודאי שאינה מיועדת להארכת תקופת מאסר שנגזרה על נאשם. בנסיבות אלה, ובהתחשב בטענות נאשמים 1 ו-2 אודות קשיהם הכלכליים כיום, אני קובע כי מתחם עונש הקנס ההולם, במקרה דנא, הינו בין קנס בסך של 10,000 ₪ לבין קנס בסך של 50,000 ₪.

גזירת עונשם של נאשמים 1 ו-2 בתוך מתחמי העונש ההולמים:

ד.

35. לאחר קביעת מתחמי העונש ההולמים על בית המשפט לגזור את עונשם של הנאשמים בתוך מתחמים אלה, בהתאם להוראות סעיף 40יא וסעיף 40יב לחוק העונשין.

באשר לנאשמים 1 ו-2, השיקולים הרלוואנטיים לגזירת עונשם בתוך מתחמי העונש ההולמים שנקבעו בעניינם הינם כלהלן:

עברם הפלילי של הנאשמים -

לנאשם 1, יליד שנת 1966, ישנה כאמור הרשעה קודמת אחת. מדובר אמנם בנסיבת-חומרה, אך לא ניתן לומר שמדובר בעבר פלילי מכביד, בפרט נוכח גילו של הנאשם.

לנאשם 2, יליד שנת 1967, אין הרשעות קודמות. מדובר, כמובן, בנסיבה מהותית לקולת העונש.

הפגיעה של העונש בנאשמים ובמשפחותיהם -

שני הנאשמים (1 ו-2) הינם בעלי משפחות. מכאן, שהטלת עונש של מאסר בפועל עליהם תפגע גם בהם וגם במשפחותיהם, ויש להתחשב בשיקול זה.

הודאה ונטילת אחריות -

שני הנאשמים (1 ו-2) כפרו בעובדות כתב האישום וניהלו משפט רב היקף. מחד גיסא, זוהי כמובן זכותם של נאשמים 1 ו-2, כמו של כל נאשם אחר, לעמוד על חפותם ולנהל משפט מלא; וממילא אין לזקוף זאת לחובתם (ר' גם בהוראות סעיף 40יא(6) סיפא לחוק העונשין). מאידך גיסא, בנסיבות אלה אין נאשמים 1 ו-2 זכאים להקלה הניתנת למי שמודה באשמה, נוטל אחריות על מעשיו ומקבל עליו את הדין, בבחינת "**מוֹדָה וְעֵזֵב יִרְחָם**" (משלי, פרק כ"ח פסוק י"ג).

יחד עם זאת, במישור זה יש לאבחן במידה מסוימת את עניינו של נאשם 2 לכף קולה, שכן על פי קביעות הכרעת הדין הוא מסר גרסה שעיקרה אמת, והודה בעובדות רבות לרבות כאלה שלא שירתו את עניינו (בהקשר זה ר' בהכרעת הדין, בפסקה 111).

מאמצי הנאשמים לתיקון תוצאות העבירות ולפיצוי על הנזק שנגרם בעטיין -

הנאשמים לא הסירו את המחדל ומאומה לא שולם על חשבון הסכום המשמעותי שנגזל מקופת המדינה ומהציבור.

נתוניהם האישיים של הנאשמים ונסיבות חייהם -

שני הנאשמים (1 ו-2) הינם כבני 50 שנה בקירוב, וכפי שמלמד עברם ניהלו אורח חיים נורמטיבי כל חייהם (למעט הרשעתו הקודמת האחת של נאשם 1).

שני הנאשמים (1 ו-2), ובמיוחד נאשם 2, סיפרו גם על מצוקותיהם הכלכליות כיום והקשיים

המטריאלים בהם הם נתונים.

התנהגות רשויות אכיפת החוק -

לנסיבה זו אין משמעות בעניינו של נאשם 1, שכן טענותיו בדבר מחדלי חקירה נדחו. להבדיל, יש לה משקל מסוים לכף קולה בעניינו של נאשם 2, נוכח המחדל החמור שבאי חקירת תלונותיו אודות זיוף חתימותיו.

חלופי הזמן מעת ביצוע העבירה -

כפי שצוין כבר לעיל, כתב האישום הוגש באיחור מסוים, ויש להתחשב במידת מה בנתון זה. כמו כן, הדיון בבית המשפט התמשך עד לתחילת שמיעת הראיות, הגם שהדבר נגרם במידה רבה בשל בקשות דחייה מטעם הנאשמים בפני מותבים קודמים.

36. העולה משקלול כל הנסיבות והשיקולים דלעיל הוא כלהלן:

בעניינו של **נאשם 1** - נסיבות הקולה שוות במשקלן לנסיבות החומרה, באופן שיש לגזור את עונשו של נאשם 1 באמצע מתחם העונש ההולם שנקבע בעניינו.

בעניינו של **נאשם 2** - נסיבות הקולה עולות במשקלן על נסיבות החומרה, באופן שיש לגזור את עונשו של נאשם 2 בקירוב לרף התחתון של מתחם העונש ההולם שנקבע בעניינו, אם כי למעלה מהרף התחתון.

37. לבסוף, באשר לחברה, נאשמת 3, נוכח העובדה שמדובר בחברה שאינה פעילה כלל יש לגזור עליה עונש של קנס סמלי בלבד.

ה. סוף דבר:

38. לפיכך - ובהתחשב בשיקולים לכף חומרה ולכף קולה, אשר פורטו לעיל - אני גוזר על הנאשמים את העונשים הבאים:

נאשם 1:

(א) 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

נאשם 1 יתייצב לביצוע מאסרו בבית המעצר ניצן, או במקום אחר שייקבע שירות בתי הסוהר, ביום 2.3.17 עד השעה 10:00.

ב"כ נאשם 1 יואיל ליצור קשר עם שלטונות שירות בתי הסוהר על מנת להבטיח מיון מוקדם של הנאשם, כדי להקל על קליטתו בבית הסוהר.

(ב) מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, אותו לא יישא נאשם 1 אלא אם כן יעבור, תוך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר, עבירה לפי חוק מע"מ.

(ג) קנס בסך של 30,000 ₪, או שלושה חודשי מאסר תמורתו.

הקנס ישולם ב-20 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 1.1.18 ובכל ראשון לחודש שלאחריו.

היה ונאשם 1 לא ישלם את אחד התשלומים במועד תועמד כל יתרת הקנס לפירעון מידי.

נאשם 2:

(א) 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

המאסר ירוצה בדרך של עבודות שירות, כאמור בחוות דעתו של הממונה על עבודות השירות בשירות בתי הסוהר מיום 13.11.16.

על נאשם 2 להתייצב לתחילת ריצוי עונשו במשרדי הממונה על עבודות השירות, ביום 13.2.17 עד השעה 08:00.

מובהר בזה לנאשם 2 כי בכל הקשור לעבודות השירות עליו לציית להוראות הממונה על עבודות השירות, או למי שהוסמך לכך מטעמו.

(ב) מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, אותו לא יישא נאשם 2 אלא אם כן יעבור, תוך שלוש שנים מהיום, עבירה לפי חוק מע"מ.

(ג) קנס בסך של 12,000 ₪, או 40 ימי מאסר תמורתו.

הקנס ישולם ב-8 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 1.1.18 ובכל ראשון לחודש שלאחריו. היה ונאשם 2 לא ישלם את אחד התשלומים במועד תועמד כל יתרת הקנס לפירעון מידי.

נאשמת 3 (החברה):

קנס (סמלי) - בסך 1 ₪.

זכות ערעור בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ' טבת תשע"ז, 18 ינואר 2017, במעמד הצדדים.